

Årsberetning for branchegruppen for havbrug 2022 v. Henning Priess

Kære alle.

Da mine børn var små, læste jeg højt for dem om en dreng. Han hed Kaj. Han sagde altid nej.

*Nej, nej, nej, sagde Kaj!
Han var trodsig, han var tvær,
det bedste, han vidste, var at være til besvær!*

Uanset hvad hans mor kom med af gode ideer, ville Kaj kun have en rutsjebanetur. Det fik han til sidst, og først da moderen tilbød ham en tur baglæns i rutsjebanen, skreg han **JA!**

*"Han var altid dreng for en drengestreg,
og til en rutsjebanetur sagde han aldrig nej!"*

I 1976, da jeg kun var en knægt på 12, var der til gengæld en film, som mange unge kunne identificere sig med, og som Sebastian skrev titelsang til. Den hed "Måske Ku' Vi", og den fortsatte: "Finde noget at bruge hinanden til".

Måske burde vores kære miljøminister, som gør et stort nummer ud af sine naturnationalparker, en gang imellem på sine vandreture lytte til den danske sangskat og blandt skovens fugle overveje, om hun i stedet for at lege Kaj og konsekvent sige nej skulle tage "måske ku' vi-hatten" på og tænke i muligheder i stedet for begrænsninger. Jeg kunne eventuelt anbefale hende at søge posten som kulturminister, så snart der åbnede sig en mulighed.

Det er for mig i al fald beskæmmende, at vi har en minister for vores resort, som så bagstræberisk og med mangel på indsigt, udsyn og fremsyn kategorisk nægter at "finde noget at bruge hinanden til", når det gang på gang dokumenteres, at havet er fremtidens spisekammer.

De seneste måneder har på den grusomste facon vist, hvor væsentligt det er at kunne være selvforsynende. Dette blev vel allerede tydeligt med corona-krisen, hvor lande rundt i verden pludselig isolerede sig og reducerede eller direkte udelukkede eksport som f.eks. kunstgødning. I disse dage har Indien meldt ud, at deres forsyninger af hvede skal forbeholdes inderne, og det er sådanne fremtidsscenarioer, som vi alle kigger ind i. Vi bliver nødt til på flere fronter at blive selvforsynende, og hvad er en bedre måde end at udnytte de muligheder, vi har til at udnytte havet? Men Lea siger "NEJ"!

Jeg slog i min beretning i 2021 et slag for, at vi sammen kiggede på muligheder for at udnytte havet, ikke kun ved at fortsætte i samme rille over for myndighederne med offshore-havbrug, men ved at imødekomme de bekymringer, som borgere og NGO'er har omkring vores fælles havmiljø. Der kunne tænkes mange måder at udnytte havet, de kystnære områder og de gamle industrihavne på. Jeg trak dog af forskellige årsager i efteråret selv i nødbremsen omkring dette, men jeg mener fortsat, at vi vil stå langt stærkere, hvis vi står sammen og i fællesskab præsenterer et idékatalog, og i det mindste vise Lea og andre i hendes netværk, at vi sammen kan synge eller i al fald nynne "Måske ku' vi" – finde noget at bruge hinanden til". Sangen fortsætter med "Jeg tror, jeg er for træt nu til det..." Det skulle helst ikke blive tilfældet for os. Vi må blive ved at være fremsynede og kigge på muligheder – ikke begrænsninger.

Dette bringer mig naturligt over på vores vejr og klima, og jeg kan næsten gentage min beretning fra 2020, hvor jeg efter et foredrag af Jesper Theilgaard beskrev vores nye klimatiske udfordringer med lange

perioder med én type vejr. Vi har i den grad oplevet lige præcist dette og gennemgår lige nu det tørreste forår i mands minde. Jetstrømmen har tilsyneladende - måske for evigt - mistet sin kraft, hvilket kan betyde vejrsystemer, der bliver hængende meget længere end tidligere.

Det er ikke kun Jesper, der så disse tendenser for år tilbage, men nu også DMI, som beskrev dette i JP så sent som den 22. april i år. Temperaturen stiger mere højere mod nord end længere mod syd. Det betyder, at lav- og højtryk sætter sig lettere fast, fordi jetstrømmene svækkes.

Uanset hvad kan dette potentielt betyde lange somre med højtryk og høje temperaturer, og det kan naturligvis betyde det modsatte, men i måske 50% af somrene eller mere kan vi således opleve ekstrem varme - muligvis med fatale følger for fiskene på havet. Måske skal vi sammen diskutere, hvordan vi kan imødegå sådanne fænomener. Klimaet kan vi ikke ændre på, så dette efterlader os enten til at ændre på vores produktionscyklus eller ad teknologisk vej skærme os mod sådanne temperaturstigninger. Et idékatalog med trusler og muligheder for forskellige produktionsformer kunne beskrive vores fælles udsigter for langsigtet overlevelse.

Overordnet set har vi dog som branche været utroligt privilegeret det seneste år med en efterspørgsel, som aldrig har været større. Priserne i efteråret ramte ikke de norske lakseprisers niveau de seneste uger, men vi oplevede for både ørred og rogn et særdeles sultent og tomt marked ved slagtesæsonens start, som gjorde, at det ikke var et spørgsmål, OM fisken blev solgt, men hvordan. Efter en tur i Barcelona i april har alle vist også en tro på et fortsat stærkt marked i efteråret, som forhåbentlig også kan følge med de voldsomt stigende udgifter til at producere fisken. Der finder nok en ny balance sted i markedet for råvarer til foder, ilt, el og materialer til vedligehold, men det bliver måske en ny normal, vi skal til at arbejde med. Vi lever i en ekstremt volatil tid, og det er nok den nye normal.

Vi er i efteråret 2021 blevet fuldgældigt medlem af Tænk tanken HAV sammen med andre organisationer som f.eks. L&F. Efter min opfattelse bør vi dog grundigt overveje, hvor langt vi skal gå i vores medlemskaber i sådanne tænketanke og andre organisationer. Det er vigtigt at have en stemme, hvor havet diskuteres, men vi skal også passe på ikke at skulle tækkes foreninger som f.eks. HAV, som i deres publikation fra 8. april 2022 med titlen "Anbefalinger til en økosystembaseret havplan med stærkere fokus på naturbeskyttelse" på side 9 beskriver, at "punktkildeudledere" (som vi havbrugere er), er placeret i zone 4. Zone 4 skal være et "meget begrænset" område af zone 3, da zone 4 udøver en såkaldt "kraftig påvirkning" af havet på linje med klapning og områder til bortsprængning af miner. Vi er således placeret i samme gruppe som klapning og minesprængning. Det lyder ikke betryggende...

Havbrug beskrives længere nede (med vores egen godkendelse) specifikt som følger: "udleder af N, P og organisk stof samt kobber og medicin, der udledes til omgivne havmiljø uden forudgående rensning. Der bør som sådan tages hensyn til de kumulerede effekter, så havområdet bæreevne ikke overskrides".

Hvilke konsekvenser har dette for eksisterende og nye havbrug med en, som det hedder "økosystembaseret tilgang"?

Nogen kunne her være fræk at spørge: Med venner som disse, hvem behøver fjender? Men måske er jeg bare for konspiratorisk og paranoid. Jeg vil dog ønske mig at få uddybet, hvad det er, vi helt konkret får ud af at være gode venner med Gjerding & Co, som pr. definition ikke ønsker havbrug.

Der er sket meget andet i DA med betydning for vores medlemmer i havbrugsudvalget. Det meste desværre af den mere negative art.

Først og fremmest er IHN rykket på havet. Denne nye virkelighed må vi tage til efterretning og agere i henhold dertil. Vi har dog fortsat mulighed for i det samlede erhverv at bekæmpe sygdommen, hvis vi står sammen. At stå sammen betyder også, at vi må sørge for, at alle trækker på samme hammel. Det gælder først og fremmest om for de, der flytter fisk, at sørge for en effektiv og grundig desinficering af transporten og en ansvarlig flytning af fisk, så man på forhånd sikrer sig, at den fisk, der flyttes, er testet fri for IHN gennem hurtigtest. Der har endnu ikke vist sig udbrud ved andet end flytning af fisk, hvilket fortsat bekræfter mig i troen på, at sygdommen på sigt kan bekæmpes. De, der har oplevet IHN på nærmeste hold, vil sikkert også bekræfte, at et omfattende udbrud af IHN på landsplan kan få fatale konsekvenser for mange anlæg.

Af andre sager, som vores virksomheder og sekretariatet har været involveret i det seneste år, kan i flæng nævnes: Konsekvensvurderinger af havbrug i Horsens Fjord, nye fuglebeskyttelsesområder, sæler, Onsevig-sagen, som i marts blev forelagt EU-domstolen i Luxembourg.

Desuden har Danmark første Havplan været i høring, og vi har indgivet høringssvar. Umiddelbart er der for havbrug ingen udviklingsmuligheder i udkastet til den nye havplan, på trods af åbenlyse muligheder og EU's anbefalinger.

Helt overordnet set har produktion af fisk på havet alle muligheder for at sejre!

Fiskeproduktion på havet er det mest bæredygtige og sunde animalske protein med et lavt klimatisk aftryk. Dette er senest beskrevet i det seneste Eurofish Magazine, no. 1 fra 2022 i artiklen "The role of Aquaculture in climate change".

Vi gør det her i Danmark under de bedst kontrollerede forhold i verden. Kan vi samtidig få startet en debat omkring, HVORDAN vi gør det endnu mere bæredygtigt, så kun få vil andet end kunne støtte os i vores vision om at udnytte havets kæmpe potentiale til fødevarerproduktion med et "måske ku vi" og ikke et "Nej" fra Kaj, vil vi måske alle kunne nyde en rutsjebanetur – både forlæns og baglæns!